

УДК 37.016+811.161.2
ББК 74.26+81.2УКР
Ч-92

Автор:

Чупринін О. О., учитель-методист, учитель української мови та літератури вищої категорії ЗОШ I–III ступенів № 167, м. Харків.

Рецензенти:

Голобородько Я. Ю., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, член Асоціації українських письменників;

Новиков А. О., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та літератури Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Чупринін О. О.

Ч-92 Усі уроки української літератури в 7 класі. II семестр / О. О. Чупринін. — Х. : Вид. група «Основа», 2015. — 365, [3] с. — (Серія «Усі уроки»).

ISBN 978-617-00-2601-9

Навчальний посібник містить конспекти всіх уроків української літератури для 7 класу (II семестр) 11-річної школи за новою програмою згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 585 від 29.05.2015. Серед них уроки текстуального вивчення творів, позакласного читання, розвитку зв'язного мовлення, виразного читання, літератури рідного краю, контрольних робіт. Запропоновані розробки містять елементи нестандартних підходів, інтерактивних методик.

Для вчителів української мови та літератури шкіл різних типів, керівників методичних об'єднань, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

УДК 37.016+811.161.2
ББК 74.26+81.2УКР

ISBN 978-617-00-2601-9

© Чупринін О. О., 2016

© ТОВ «Видавничка група «Основа», 2016

Передмова

Літературна освіта є важливим чинником створення оптимальних передумов розвитку всебічно освіченої особистості, виховання громадянина — патріота України. Її зміст ґрунтується на засадах загальнолюдських і національних цінностей, принципах гуманізму й демократії.

Українська література — потужний носій ідентичності нації, її генетичний код, тому в контексті світових процесів глобалізації, в індивідуальному національному самоусвідомленні, самозбереженні й самоствердженні її роль незаперечна й важлива.

Виховання свідомого українця повинно базуватися на історичних і культурних знаннях, традиціях, на переосмисленні сучасного досвіду на основі загальнолюдських цінностей. Ознайомлення з художнім твором, усебічний аналіз змістової, жанрової та естетичної специфіки наблизять учнів до розуміння літератури як вияву мистецтва, потужного чинника світосприйняття та самоідентифікації.

Відповідно в сучасній освітній системі предмет «Українська література» набуває особливої актуальності й вагомості.

Пропонований посібник містить конспекти всіх уроків української літератури для 7 класу 11-річної школи. Навчальне видання складено згідно з програмою з української літератури для 5–9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, яка відповідає Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392 та із відповідними змінами та доповненнями, затвердженими Міністерством освіти і науки України (наказ № 585 від 29.05.2015 р.).

Курс української літератури в 7 класі структуровано за такими взаємопов'язаними тематично-проблемними блоками: «Із піснених скарбів», «Про минулі часи», «Ти знаєш, що ти — людина?», «Ми — українці». До кожного з них згідно з віковими особливостями школярів дібрані тексти, які за своїм змістом дають можливість максимально репрезентувати ту чи іншу тему.

Цим тематичним блоком передує «Вступ», що передбачає один урок, на якому акцентовано увагу на розумінні художнього твору як явища мистецтва, створеного письменниками.

Перший розділ «Із пісенних скарбів» містить соціально-побутові пісні та коломийки. Вивчення цих творів сприяють формуванню та вихованню у школярів поваги до народної творчості.

Другий розділ «Про минулі часи» передбачає вивчення творів І. Франка, Т. Шевченка, А. Чайковського, М. Стельмаха, Г. Тютюнника.

Ці тематичні блоки будуть опрацьовані впродовж I семестру.

Третій розділ «Ти знаєш, що ти — людина...» дозволить учням ознайомитися з творами О. Стороженка, Б. Лепкого, Л. Костенко, М. Павленко, Л. Пономаренко, В. Симоненка. У творах цих письменників порушено проблеми: «Скарб-щастя», «Істинні та фальшиві цінності», «Моральний вибір кожної людини», «Людина і природа».

Останній, четвертий розділ, «Ми — українці» містить твори О. Ольжича, О. Теліги, О. Гавроша, А. Малишка. Він сприятиме вихованню у школярів любові до матері, Батьківщини, почуття власної гідності, патріотизму, духовності; усвідомленню активної життєвої позиції як вияву європейськості.

Ці тематичні блоки вивчатимуть упродовж II семестру.

На останньому уроці кожного семестру запропоновано проведення уроку-підсумку, де семикласники мають можливість виокремити письменників, їхні твори, які найбільш їм сподобалися, запам'яталися, висловлюючи власні міркування щодо цього.

Виходячи із зазначеної навчальною програмою загальної кількості годин, рекомендоване календарне планування передбачає 70 годин, з них:

- 50 — на текстуальне вивчення творів.
- 2 — уроки-підсумки (наприкінці кожного семестру).
- 4 — уроки літератури рідного краю:
 - К. Перелісна «Три правди»;
 - Я. Щоголів «Порада»;
 - П. Кореницький «Панько та Верства»;
 - І. Сенченко «Рубін на Солом'янці».
- 4 — уроки позакласного читання:
 - А. Кащенко «Над Кодацьким порогом»;
 - С. Васильченко «Приблуда»;
 - М. Трублаїні «Шхуна “Колумб”»;
 - А. Дімаров «Блакитна дитина».
- 6 — контрольні роботи, з них 2 години на контрольні твори.

- 4 — розвиток зв'язного мовлення (усно — «Складання плану до характеристики образу Павлуся, героя твору А. Чайковського «За сестрою»»; «Складання анкети на Павлуся, героя твору О. Стороженка «Скарб»»; письмово — «Творча робота за повістю М. Стельмаха «Гуси-лебеді летять»»; «Робота за поезіями В. Симоненка»).

Таким чином, скориставшись цим навчальним посібником, учитель-словесник зможе донести до семикласників усе багатство ідейно-художнього змісту творів видатних майстрів літературного слова, продемонструвати довершеність і своєрідність художньої форми, неповторність творчого почерку кожного, визначити їхнє місце в літературному процесі.

«ТИ ЗНАЄШ, ЩО ТИ — ЛЮДИНА...»

О. СТОРОЖЕНКО, Б. ЛЕПКИЙ, Л. КОСТЕНКО

УРОК № 33

О. СТОРОЖЕНКО. КОРОТКІ ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА. «СКАРБ». МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПОВІДАННЯ

Мета: ознайомити школярів з життєвим і творчим шляхом О. Стороженка; визначити ідейно-тематичне спрямування його твору «Скарб»; дослідити морально-етичні проблеми в оповіданні; поглибити знання про гумор, зокрема про засоби гумористичного зображення; розвивати творчу уяву, увагу, пунктуальність, спритність, рішучість, образне та логічне мислення, вміння грамотно висловлювати свої думки, почуття, спостереження; виховувати почуття поваги, любові до творчості О. Стороженка — шанобливе ставлення до людини праці і зневагу до ледарів; прищеплювати інтерес до наслідків власної праці.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Обладнання: портрет О. Стороженка, бібліотечка його творів, дидактичний матеріал (тестові завдання, картки).

*О. Стороженко — талановитий оповідач,
який добре володіє українською мовою.*

І. Франко

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ У ФОРМІ БЕСІДИ

- ▼ Дайте визначення оповіданню як жанру художньої літератури. (Оповідання — невеликий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному епізоді з життя одного персонажа (іноді кількох).). Наведіть приклади художніх творів цього жанру.

- ▼ Що таке щастя, на ваш погляд? За яких умов людина почуватиметься щасливою?
- ▼ У яких відомим вам творах художньої літератури порушено проблему щастя, смислу життя? Наведіть приклади з відповідним обґрунтуванням.
- ▼ Яких зусиль необхідно докласти людині, щоб бути щасливою? Відповідаючи, посилайтеся на власний досвід та приклади з творів художньої літератури.
- ▼ З якою метою в художніх творах письменники використовують засоби гумору? Наведіть приклади.

III. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

IV. СПРИЙНЯТТЯ І ЗАСВОЄННЯ УЧНЯМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Життєвий і творчий шлях О. Стороженка (матеріал для вчителя)

ОЛЕКСА ПЕТРОВИЧ СТОРОЖЕНКО
(24.11.1806 — 18.11.1874)

Олекса Петрович Стороженко народився 24 листопада 1806 року в с. Лисогори Бортнянського повіту (тепер Ічнянського району) на Чернігівщині в родині дрібного поміщика (відставного офіцера), що належала до старовинного козацького роду, відомого ще з XVII ст. Дитячі роки письменника минули в містечку Великі Будища Зіньківського повіту на Полтавщині, де він здобув домашню освіту. Згодом навчався у «благородному пансіоні» при Слобідсько-Українській губернській гімназії в м. Харкові. З 1824 р. впродовж майже 30 років О. Стороженко перебував на військовій службі, брав участь у російсько-турецькій війні.

Переважно служив в Україні, нерідко переїжджав з однієї місцевості в іншу, завдяки чому добре вивчив життя і побут селян у різних регіонах, зустрічався з колишніми січовиками, почув легенди та перекази про Запорізьку Січ. Цей життєвий матеріал ліг в основу багатьох творів письменників.

У літературу О. Стороженко ввійшов романом «Братя-близнець» (1857) з підзаголовком «Очерки Малороссии прошлого столетия», чим раз і назавжди визначив обраний письменником об'єкт художніх інтересів, незалежно від мови твору, бо в російськомовному романі нуртувала українська стихія.

Українська творча спадщина О. Стороженка в жанрі оповідання охоплює зображення побуту, звичаїв, повір'їв українського селян-

ства, героїчних сторінок козацької вольниці, пов'язаних з останнім періодом існування Запорозької Січі, з народно-визвольним рухом Коліївщина, з образами колишніх січовиків. Друковані в журналі «Основа» 1861–1862 рр., 1863 р. вони були об'єднані і опубліковані в збірці «Українські оповідання».

На творчості письменника позначився вплив М. Гоголя, з яким був особисто знайомий і про нього залишив спогади. Окреме місце у творчому доробку митця посідають гумористичні оповідання («Закоханий чорт», «Голка», «Вуси», «Скарб»). Ці твори засновані на широкому використанні українського фольклору, демонології (оброблено відомі сюжети), у них поєднуються фантастичні елементи з реалістичним зображенням селянського побуту, звичаїв. Присутній у них і дотепний, відсторонений оповідач, що непомітно робить морально-етичні акценти в зображуваних ситуаціях, коментує поведінку героїв, нашттовхуючи читача на власні роздуми й оцінку, як, скажімо, у «Скарбі».

Вийшовши у відставку 1868 р., О. Стороженко останні роки життя провів на хуторі поблизу м. Бреста (Білорусь), де й помер 18 листопада 1874 року.

2. Теорія літератури

Поглиблене поняття про гумор.

2.1. *Гумор* — 1. Різновид комічного, відображення смішного в життєвих ситуаціях і людських характерах. 2. Узагальнена назва творів, мета яких — розсмішити, викликати гарний настрій. 3. Узагалі сміх і відчуття комічного.

2.2. Різновиди смішного.

2.2.1. *Іронія* (від грецьк. *eironeia* — «удавання», «посмішка») — інакомовлення, яке виражає насмішку або лукавство; подвійний смисл, коли сказане в контексті мови набуває протилежного значення; висміювання, яке містить оцінку того, що висміюється. Іронічне ставлення передбачає насмішку, у певний спосіб сховану, але таку, що легко виявляється в інтонаціях автора-оповідача; почасти виступає під виглядом похвали.

2.2.2. *Сарказм* (від грецьк. *sarkasos* — «рву м'ясо») — зла і уїдлива насмішка, вищий ступінь іронії.

2.2.3. *Сатира* (від лат. *satura* — «суміш») — вид комічного, який найбільш нещадно висміює людську недосконалість. Сатира виражає різко негативне ставлення автора до зображуваного, має умовою висміювання виведеного характеру або явища.

2.3. Жанри гумористичних творів: анекдоти, байки, усмішки, гуморески, співомовки, фейлетони...

3. Робота над твором О. Стороженка «Скарб»

3.1. Переказ цікавих епізодів оповідання з відповідним коментарем.

3.2. *Тема:* зображення щасливої долі Павлуся Лежня, який протягом свого життя був ледачим і в той же час байдужим до всього.

3.3. *Ідея:* засудження заздрості, підступництва тих, хто зазіхає на чуже майно, ледачого, паразитичного життя.

3.4. *Основна думка:*

а) «...той тільки щасливий, хто другому не зазидує, а дякує Богу за те, що він йому послав...»; б) «Не той тільки щасливий, що натріскається і виспитья, а той, що й другого нагодує і заспокоїть, бо у такого і душа буде не голодна».

3.5. *Композиція.*

Експозиція: надмірна опіка матір'ю свого сина Павлуся.

Зав'язка: смерть батьків Павлуся, його сирітське життя.

Кульмінація: дохлий хорт у хаті Павлуся виявився дукатами.

Розв'язка: роздуми автора про смисл життя, про щасливу людську долю.

3.6. *Сюжет.*

У заможній родині був син Павлусь, якого мати дуже опікала: годувала, не дозволяла йому працювати, ходити на вечорниці.

Після смерті батьків Павлуся доглядали наймити, за яких він жив спокійним, розміреним життям.

Павлусь цілими днями їв або спав. Одного разу хлопці вирішили піти шукати скарб і запропонували до цього залучити і Лежня (так парубки прозвали Павлуся). Той не захотів.

Уважали, що саме «якась пакость» може перетворитися на скарб. Побачивши край дороги дохлого хорта, вони принесли його до хати Павлуся і кинули йому через вікно. Хорт, впавши на поміст, перетворився на дукати. Ось який щасливий Павлусь!

Незабаром Лежень одружився, були діти, але працювати, покірні, слухняні, всі в дружину.

Так Павлусь спав, спав, спав, поки не заснув навіки.

3.7. *Жанр:* гумористичне оповідання з елементами фантастики.

3.8. *Опрацювання змісту твору за питаннями.*

- ▼ Якими були батьки Павлуся? («Були вони люди заможненькі, усього в них доволі: і поля, і скотинки, і худоби, і хата простора із садочком і левадою». «...І шанували, і пестували вони того одинчика!»)
- ▼ Як мати ставилася до свого єдиного синочка? («І що то вже за мати була! Між матірками — навдивовижу мати! Вже Павлусь був чималий пахолок, а вона ще возилася з ним, як із

маленькою дитинкою. Було власними руками годує його, а він, телепень, тільки глита та, як той пущьвірінок, знов рот роз-завлює». «Така з неї добра і покірна жінка, а як дійде діло до її Павлуся, то як скажена стане: і очі витріщить, і запі-ниться, і за ніж хапається: крий Боже, що виробляє!.. Кажу ж вам, що й між матерями навдивовижу була мати».)

- ▼ *Через що мати нікуди не пускала Павлуся? («Усю зиму й осінь з хати не випустить: «Не ходи, синку,— каже,— холодно, за-мерзнеш, та ще, крий Боже, занедужаєш, то я й умру, не ді-жду, поки ти й одужаєш». Прийде весна або літо — знов не пус-кала: «Не ходи, синку, душно, сонце напече головку, голова болі-тиме». Цілісінький рік не дасть йому порога переступити, хіба у неділю поведе до церкви та за ним і не молиться, та обома руками за його й держиться, щоб хто не то що штовхнув, а й не доторкнувся б».)*
- ▼ *Як реагував батько щодо надмірних пестошів жінки до сина? («Часом батько, дивлячись на се юродство, стане гримати на жінку і похваляться, що він Павлуся віддасть у школу до дяка аж у друге село. Так куди!.. На яку радість ми його ви-годували? Який з нього хазяїн буде? Що з ним станеться, як ми помremo? Останеться він на світі, мов сліпий без поводатаря!»)*
- ▼ *Опишіть Павлуся, застосовуючи текст твору («...Вигнало та роз-перло, такий став гладкий та опецькуватий! Пика широка та одутлувата, як у того салогуба, а руки білі та ніжні, як у панночки. ...Зроду не то, щоб цпн або косу у раках подер-жав,— не взявся й за лопату, щоб одгребти сніг од порога, або за віник, щоб вимісти хату».)*
- ▼ *На яке благополучне життя сподівалася мати для свого сина? («...Як Бог милосердний пошле йому щастя, то без нас житиме ще лучче, як теперечки!»)*
- ▼ *Через що мати не пускала сина на вечорниці? («...На вечорницях збиралися самі п'яниці та розбишаки, там тебе обідять, віку тобі збавлять. Почекай трошки — я сама знайду тобі дівчину, саму найкращу на всьому світі, саму роботящу, вона буде тебе і годувать, і зодягать, і доглядать, як рідна мати».)*
- ▼ *Як трапилося так, що Павлусь залишився сиротою? («...Через той мед занедужала небога та й вмерла. За нею вслід і батько ноги простяг, а наш Павлусь і не схаменувся, як зоставсь круг-лим сиротою».)*
- ▼ *Якими були наймити в Павлуся? («Наймит-парубок ще моло-дий, працюватий, непитючий, а наймичка — теж чесного роду, осталась бідною сиротою, і покійниця прийняла її до себе,*

як рідну дитину».) Як їм жилося в родині заможних людей? («За Павлусем і їм добре жилося; було чим-небудь йому угодять, то стара і дякує, і грошей їм дає, і добру одежу, а часом за наймита скотину у поле вижене, а за наймичку хату вимете і води принесе. Отож як умирала стара, то благословила наймита з наймичкою побратись, наділила їх худобою і аж руки їм цілувала та просила, щоб вони не обижали її Павлуся, доглядали б його і були йому рідним батьком і матір'ю, а вже вона на тім світі буде благодати Господа, щоб він милосердний послав їм усякого щастя і таланту».)

- ▼ Чому життя Павлуся з наймитами після смерті батьків було щасливим? («Щастя, як горох із мішка, так і сиплеться на нашого Павлуся, і урожай у його луччий, як у других, і корів нема ялових. Накупили волів і послали кілька хур у Крим за сіллю, на Дін за рибою, построїли шинок із лавкою та й годують скриню карбованцями, як свиню горохом. Кругом у сусідів талії давить скотину, а у Павлуся, як на сміх, хоч би один тобі віл іздох».)
- ▼ Як наймичка у ставленні до Павлуся замінила йому матір? («Наймичка доглядала Павлуся, як рідна мати: і годує його, і голову йому змиє, і розчеше, і одягає, й роздягає, і стеле, так йому у вічі й дивиться, думку його відгадує...»)
- ▼ Чим займався Павлусь щодня? («...Цілісенький день їсть (а лопав здорово) та спить. Було прокинеться вранці — зараз наймичка і ставить перед його душею жарену курку або качку, або повнісеньку макітру вареників із сметаною; їсть неборак, аж за ушима лящить. Не встигла наймичка його утерти, а він уже й уклався спати. Поспить на перині, лізе на піч спати ще у просі. Пообідає і знов куня; коли зимою, то знов у просо, а коли літом, то вийде у садок, ляже під грушею...»)
- ▼ Куди і для чого вирішили піти хлопці на Зелені свята? («...Зубралось парубоцтво шукати скарба. Узяти із собою заступи, лопати і горілочки не забули та й пішли у степ».) Чому вони хотіли запросити піти із собою Павлуся? («Візьмемо із собою на щастя... то вже певно знайдемо скарб: він такий щасливий, що такого і на всьому світі не знайдеш!»)
- ▼ У які народні прикмети вірили люди, щоб знайти скарб? («...Часом скарби і самі вилазять на верх землі, перекинувшись у яку-небудь пакость: у старого шолудивого діда, або у миршавеньке козеня, або у дохлу кішку».)
- ▼ Що відповідав Павлусь хлопцям, які запрошували його на вечорниці? («Далеко. Якби вечорниці збирались біля моєї хати, то, може б, і пішов».)

- ▼ Що вирішили зробити хлопці, щоб посміятися над Павлусем? («...Візьмемо сього (дохлого) хорта та шпурнем Лежневі в хату — нехай се буде той скарб, що Бог йому у вікно кине».)
- ▼ Яке фантастичне явище відбулося після того, коли парубки через вікно Павлушевої хати кинули дохлого хорта? («...А він, як бебехнеться об поміст, так і брязнув, і задзвенів, і, як жар, по всій хаті розсипався дукатами!»)
- ▼ Як О. Стороженко висловився стосовно щастя Павлуса? («Сказано: як кому Бог дасть щастя, то не треба йому й рідної матері, не треба і скарбу шукати: сам скарб його знайде. А другому неборакові на бездоллі у те ж саме вікно, у котре вкинувся скарб, улізе злодій і останню сорочку витягне; не поробить день, то на другий і їсти нічого».)
- ▼ Як склалося життя Павлуса після його одруження? («Найшлась і дівчина, що, як той скарб, сама до його лицялась. Послав йому Господь і діточок покірних, працюовитих, не таких, як він пудофет... І віку йому таки чимало протяг Господь: до білого волосся доспався. Спав, спав, аж поки навіки не заснув».)
- ▼ Чи вважаєте ви, що щастя в тому, щоб нічого не робити, як Павлусь? Яку відповідь надає з цього приводу автор? («Зовуть щасливими і тих, що увесь свій вік нічого не дбають, як мій Павлусь. Бог їм усе дає, а вони нудяться світом, не знають, що у них є і чого їм треба».)
- ▼ Чому О. Стороженко у творі порівнює дружину Павлуса зі скарбом?
- ▼ Порівняйте власну думку про смисл щастя з тим, яким його вбачає автор твору. Зробіть висновок.
- ▼ З якими питаннями О. Стороженко звертається до читача?
- ▼ Чому О. Стороженку цікаво дізнатися від читачів відповіді на запитання, які зазначені наприкінці твору?

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Проведення тестового опитування

1. «Скарб» О. Стороженка починається рядками:
 - А «Жили-були дідусь з бабусею»;
 - Б «А чи знаходили ви будь-коли скарб?»;
 - В «Був собі чоловік та жінка»;
 - Г «У давні часи відбувалися ці події».
2. Павлусь був сином:
 - А *заможних людей*;
 - Б *діячів театрального мистецтва*;

- В священника;
Г вчителя.
3. Любов матері до Павлуся виявлялася в тому, що вона:
А *надто опікала сина*;
Б хотіла, щоб він став багатим;
В намагалася надати йому можливість здобул вищу освіту;
Г не дозволяла йому багато читати.
4. Як Павлусь лягав спати, то мати співала йому колискової про:
А доброго лісовика;
Б мишеня;
В русалоньку;
Г *котка*.
5. Батько хотів віддати Павлуся навчатися до:
А чоловічої гімназії;
Б *школи дяка аж у друге село*;
В колегіуму;
Г університету.
6. Руки в Павлуся були такими, як у:
А кріпосного селянина;
Б *панночки*;
В кухаря;
Г шевця.
7. «Останеться він на світі, мов сліпий без поводаря!» — так про Павлуся висловився:
А наймит;
Б парубок;
В сусід;
Г *батько*.
8. Мати не пускала двадцятирічного Павлуся на вечорниці через те, що:
А там було багато незнайомих хлопців із сусіднього села;
Б необхідно виконувати господарську роботу;
В *збиралися там самі п'яниці та розбишаки*;
Г він не вмів танцювати і співати.
9. Уночі в Павлуся розболівся живіт, і тому він почав просити:
А кефіру;
Б *меду*;
В пігулку;
Г води.

10. Хто доглядав за Павлуся після смерті батьків?
А Бабуся;
Б *наймит з наймичкою*;
В дядько з тіткою;
Г сестра.
11. «...Як горох із мішка, так і сиплеться на нашого Павлуся...»:
А лихо;
Б страждання;
В золото;
Г *щастя*.
12. Найкращим у господарстві Павлуся був:
А ставок з рибою;
Б густий ліс з грибами, ягодами, горіхами;
В *урожай*;
Г фруктовий сад.
- Примітка.* За кожную правильну відповідь — 1 бал.

2. Робота за картками

Картка № 1

- Дослідіть, як застосування фантастичних елементів у творі допомагає розкрити його смисл і зрозуміти назву оповідання. Власні спостереження узагальніть, посилаючись на фантастичний матеріал твору.
- Чому, на вашу думку, Павлуся вважали щасливим? Чи справді він є таким? Відповідь умотивуйте.
- За сіллю хури Павлуся їздили до:
А Слов'яногорська;
Б Одеси;
В Полтави;
Г *Криму*.

Картка № 2

- Чи хотіли б ви бути схожими на Павлуся? Висловіть власне ставлення щодо цього героя твору.
- Як, на ваш погляд, сам автор ставиться до Павлуся? За допомогою яких художніх засобів він його зображує? Наведіть приклади.
- З одного ройка бджіл Павлуся «розроїлось колодок...»:
А двадцять;
Б десять;
В *тридцять*;
Г п'ятнадцять.

Картка № 3

1. Що б ви порадили Павлусю стосовно того, щоб змінити його пасивний образ життя? Як це було запроваджено?
2. Прокоментуйте думку О. Стороженка «Не той тільки щасливий, що сам натріскається і виспитья, а той, що й другого нагодує...» Зробіть ґрунтовний висновок.
3. Цілими днями Павлусь:
А читав книги і слухав музику;
Б їв та спав;
В гуляв на узбережжі річки і ловив рибу;
Г рахував мух біля вікна.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

Мікрофон: «Що для мене є скарбом...»

VII. ОГолошення РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ УЧНІВ НА УРОЦІ**VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ**

Скласти усний план твору та план до характеристики образу Павлуса, дібрати цитати.

УРОК № 34**О. СТОРОЖЕНКО «СКАРБ». СКАРБ — УЗАГАЛЬНЕНИЙ ОБРАЗ ЩАСТЯ. ПОВЧАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ОПОВІДАННЯ**

Мета: продовжувати опрацьовувати ідейно-художній зміст твору О. Стороженка «Скарб», звертаючи при цьому увагу на скарб як узагальнений образ щастя, з'ясовуючи повчальний характер оповідання; розвивати культуру зв'язного мовлення, увагу, пам'ять, логічне мислення, вміння грамотно висловлювати власні думки, зіставляти, робити висновки; виховувати пошану до звичаїв українського народу, його традицій; прищеплювати риси доброти, працьовитості, гуманного ставлення до оточення.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: портрет О. Стороженка, текст твору, дидактичний матеріал (тестові завдання, картки).

Наше щастя чи наше нещастя залежить тільки від нас самих.
Монтень